

bezit van den heer Van Leer te A'dam, waarvan ook wederom een ets bestaat.

In het derde jaar na het behalen van den Prix de Rome is Hogerwaard wederom te Parijs, waar hij allereerst in het Pantheon een schilderij van Puvis de Chavannes copieerde. Zijn hart trok evenwel naar buiten en hij ging in St. Cloud wonen, van welk verblijf nog eenige schilderijen, gemaakt op de terrassen van St. Cloud, bestaan. Hierna keerde hij naar Holland terug en vestigde zich te Amsterdam in een groot atelier in de Jacob van Campenstraat, waar hij vele portretten en figuurstukken schilderde. Hij had in dien tijd reeds een naam, die klank had in de kunstwereld en was in enkele kringen een gezocht man.

Toch is het onwaarschijnlijk, dat Hogerwaard ooit eene reputatie zou hebben gemaakt als schilder van het mondaine portret. Het was hem niet mogelijk zich aan te passen aan de wenschen van zijne modellen, maar hij zocht bij 't schilderen van figuur en portret bijna altijd naar een bepaalde allure, naar eene houding en geste die meer in het Zuiden dan in het koele Noorden past. „Chaque peintre fait son portrait”, wordt wel eens gezegd en waar Frans door de straatjeugd met de haar eigen rake karakteristiek eens voor „Spaansche stierenvechter” werd uitgescholden, begrijpt men dat zijn zoeken steeds gericht was op modellen, die hij kon laten gebaren als de figuren, die wij zoo goed van de werken der groote Spaansche meesters kennen. Het stil-neerzitten, zonder gebaar, dat zoo kenmerkend is bij ons Hollanders, inspireerde hem geenszins.

Toch zijn er uitzonderingen. Het portret van zijn moeder is er een van en geeft een staaltje te zien van uitstekende karakteristiek. Het oude dametje, dat daar zoo liefdevol en geduldig voor haar groote ezel zit te penseelen is geheel en al zonder pose. Hier laat de maker van het schilderij de persoonlijkheid van de geportretteerde voorgaan, wat een vereischte is bij een werkelijk portret.

Als typeerend voor zijn nuchteren weerzin tegen overdreven artistiekeerigheid, herinner ik mij een gezegde van hem aan 't adres van een hevig in kunst geïnteresseerde dame, die in overdreven terminologie het Parijsche artistenleven verheerlijkte. Hogerwaard liet haar eenigen tijd doorslaan en zei toen doodlaconiek: „Ja, in Parijs had ik een heerlijken tijd, ik liep daar altijd gedécolleteerd.”

In 't voorjaar 1914 werkten wij beiden in Heeze (N. Br.). Als proeve van zijn meesterschap in 't hanteeren van de etsnaald zij nog vermeld, dat de voortreffelijke ets „De drie boomen” direct naar de natuur, dus met de plaat buiten, in het koper werd gekrast!

Toen kwam de oorlog, die al zijne plannen dwarsboomde en hem tijden bracht van rondzwerven zonder plan of doel, omdat zijn hart trok naar het Zuiden, dat hem zoo lief was, maar voorshands onbereikbaar bleek. Wat al plannen werden in dien tijd gesmeed en weer verworpen! Ik her-